

Ägare: Kvalitets och hållbarhetschef	Utfärdare: Hälso-och sjukvårdschef /MAS	Version: 1.2
Godkänd av: Kvalitets och hållbarhetschef	Giltig från: 20 mars 2020	Ersätter dokument: 1.1

Rutin för hygienrutiner vid smitta

Rutinen anger allmänna rutiner för att förhindra smitta, såsom basala hygienrutiner i Team Olivia och allmänna rekommendationer för städ av brukares lägenhet i särskilt boende. Rutinen anger även tillägg av specifika rutiner vid smitta av covid-19, såsom desinfektion och städning samt avfall och tvätt.

Vid konstaterad smitta av covid-19, ska alltid ansvarig/behandlande läkare kontaktas för vidare direktiv.

Vanliga smittvägar

Direkt kontaktsmitta

Direkt kontaktsmitta sker vid fysisk kontakt mellan smittkällan, en infekterad patient eller smittbärande frisk person, och den mottagliga individen, utan mellanled. Så sprids hudinfektioner, till exempel impetigo och herpes och vissa luftvägsinfektioner.

Indirekt kontaktsmitta

Indirekt kontaktsmitta överförs via mellanled från en person till en annan. Detta sker med händer, kläder eller föremål (utrustning, sängbord, dörrhandtag med mera) som är förorenade med smittämnen från hud, sår, luftvägar, urin, avföring eller blod. Så sprids till exempel multiresistenta bakterier och många virusinfektioner. Smitta överförs via till exempel förband, tvålar, handdukar, sänglinne, personalens arbetskläder eller via personalens händer från en patient till en annan.

Droppsmitta

Hosta, nysningar, kräkningar och diarréer ger en droppar som snabbt faller ned i luften och inte når längre än någon meter. Dropparna faller ned på föremål och förs vidare som indirekt kontaktsmitta. Dropp-kontaktsmitta är i de flesta fall en vanligare smittväg än direkt droppsmitta. Så sprids till exempel calicivirus och rotavirus.

Luftburen smitta

Droppkärnor från/till luftvägarna

Saliv kan vid tal spridas från luftvägarna, men innehåller vanligen för få mikroorganismer för att orsaka smittspridning. Vid hosta kan förutom droppsmitta även en aerosol uppstå. Då dropparna i aerosolen torkar ihop till mindre droppkärnor (<5µm) kan de spridas med luften och därefter inhaleras till de nedre luftvägarna. Så sprids till exempel vattkoppor och tuberkulos. Legionella kan spridas till luftvägarna med vattendroppar vid till exempel duschning.

Basala hygienrutiner i Team Olivia

Basala hygienrutiner är den viktigaste åtgärden för att förebygga smittspridning inom vård- och omsorgsarbete. I våra verksamheter där vi utför uppdrag enligt LSS och Sol ska dessa rutiner användas i patientnära vårdsituationer.

Basala hygienrutiner omfattar:

- Handtvätt
- Handdesinfektion
- Handskar
- Plastförkläde
- Munskydd och skyddsglasögon/visir

Förutsättningar för att kunna utföra basala hygienrutiner:

- Kortärmad klädsel
- Uppsatt hår
- Kortklippta, nagellacksfria naglar
- Inga lösnaglar
- Inga ringar eller armbandsur

Att vara rätt klädd på jobbet är ditt eget och allas ansvar

Legitimerad personal och omsorgspersonal ska vara väl insatta i hur de basala hygienrutinerna tillämpas på ett korrekt sätt. De har även i ansvar att rapportera till verksamhetschef vid förekomst av hygienproblem eller bristande rutiner.

● **Handtvätt**

- Tvätta händerna med tvål och vatten när de är synligt smutsiga, efter direkt kontakt med utsöndringar (till exempel urin eller avföring), samt före livsmedelshantering.
- Använd flytande tvål och engångshanduk och torka riktigt torrt.

● **Handdesinfektion**

- Desinfektera händerna med handdesinfektionsmedel före och efter brukarkontakt, före rent arbete och efter orent arbete samt efter användning av handskar.
- Ta rikligt (2-3 ml) med handsprit
- Gnid in. Glöm inte fingertoppar, mellan fingrar, tumgrepp och underarmar.
- Låt händerna självtorka (ca 15-20 sek)
- Effekten av handsprit mot Calici- och Rotavirus samt Clostridium difficile är begränsad. Använd vid behov handkräm för att förebygga torra och nariga händer.

- **Handskar**

- Handskar ska användas vid risk för kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material.
- Handskarnas material påverkas av slitage och kemikalier, vilket medför att handskar inte ska användas längre tid än nödvändigt, spritdesinfekteras eller återanvändas.
- Även handskar blir förorenade vilket medför lika stor risk för smittspridning som en den smutsiga handen.
- Tänk på att Inte omväxlande beröra smutsigt och rent! Byt handskar mellan orena och rena arbetsmoment enligt basala hygienrutiner.
- Byt handskar mellan brukarna och även mellan olika vårdmoment hos samma brukare.
- Desinfektera händerna varje gång innan nya handskar tas på.
- Handdesinfektion ska utföras efter att man tagit av sig handskarna, eftersom händerna ofta förorenas vid avtagningen.
- Använd inte handskar under längre tid eller oftare än nödvändigt eftersom risken för handeksem då ökar. Ur allergisynpunkt är handskar av plast att föredra.

- **Plastförkläde/Skyddsrock**

Engångsplastförkläde eller skyddsrock används för att skydda arbetskläderna från väta och nedsmutsning och minskar därigenom risken för klädburen kontaktsmitta. De ska därför användas vid direkt kontakt med brukaren, vid bäddning av säng samt vid hantering av förorenade föremål där smittrisk finns.

Plastförkläden ger också skydd vid våta arbetsmoment och vid stänk av kroppsvätskor. Dessa ska slängas direkt efter användning.

- Plastförkläde eller skyddsrock används vid:
  - Sängbäddning
  - Hjälptjänst med personlig hygien
  - Byte av blöjor
  - Omläggning av sår
  - Direktkontakt med blod

Plastförkläde/skyddsrock som används i samband med vårdarbete får **inte** användas tillsammans med livsmedelshantering/matlagning.

- **Stänkskydd**

Visir eller skyddsglasögon kombinerat med munskydd bör användas då risk för stänk mot ansiktet föreligger, t ex vid sugning av luftvägar eller manuell rengöring av instrument

Exempel på stänkskydd är:

- Visir (även engångsvisir) kan desinfekteras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid och återanvändas

- Skyddsglasögon (kan desinfekteras och återanvändas på samma sätt som visir)
- Kirurgiskt munskydd IIR
- Kirurgiskt munskydd IIR med inbyggt visir

- **Punktdesinfektion**

Punktdesinfektion ska utföras direkt vid spill av kroppsvätskor/utsöndringar. Torka upp spillet med absorberande papper och desinfektera ytan därefter. Använd ytdesinfektion

- **Arbetsdräkt**

Arbetsdräkten ska vara kortärmad vid brukarnära vårdarbete för att möjliggöra en korrekt handdesinfektion men även för att minska risken för smittspridning via kläder. Långa ärmor "plockar upp" bakterier.

Arbetsdräkten byts dagligen och alltid om den förorenats av kroppsvätskor. Långärmad arbetsdräkt, t ex kofta/jacka, ska tas av i samband med brukarnära vårdarbete.

Det finns inga speciella regler för hur arbetskläderna ska se ut vad gäller färg, logotyp eller annan utformning. I gruppboendestäder är det viktigt att arbetskläderna inte gör att boendet får en institutionell prägel. Så länge de har korta ärmor och att både över- och underdel går att tvätta så att de blir rena går det ha jeans och t-shirt

- **Tvätt**

Arbetsdräkten tvättas i minst 60 grader. Minimitemperaturen 60 grader kräver aktiv torkprocess (torktumlare/torkskåp).

Arbetsdräkten ska tvättas på arbetsplatsen.

- **Hår och naglar**

- Långt hår bör vara uppsatt.
- Huvudduk jämställs med det egna håret och innebär att tvätt ska ske dagligen och att snibbar stoppas in under arbetsdräkten för att inte hänga ned.
- Naglar ska vara kortklippta. Långa naglar riskerar att åstadkomma hål i handskar.
- Nagellack eller lösnaglar är inte tillåtet. Både limskarvar och nagellack blir säte för rikliga mängder bakterier.
- Handkräm kan användas för att förebygga torra och nariga händer. Narighet och torrhet kan ge upphov till torrsprickor, hudproblem eller nagelbandsinfektioner.

- **Smycken och armbandsur**

Armbandsur och smycken på händer och underarmar samlar bakterier och förhindrar en korrekt handdesinfektion. De får därför inte bäras vid brukarnära arbete. Under en ring ryms lika många bakterier som invånare i Europa, oavsett om ringen är slät eller ej. Handdesinfektion kommer ej åt bakterierna på insidan av ringen vilket leder till en ökad risk för smittspridning via ringen.

Halssmycken, örhängen och andra smycken i piercade hål kan bäras om de inte hänger ner i arbetsfältet.

- **Piercing och tatuering**

Piercing kan utgöra en risk för kontaktsmitta via händerna om piercinghålet är infekterat men utgör ingen påvisad risk om det är läkt. En utläkt tatuering har ingen betydelse ur hygiensynpunkt men en färsk tatuering kan innebära ökad smittfara. Kontakta arbetsledaren för bedömning.

Säkerställ tillgång hos varje brukare med konstaterad smitta , covid-19:

- alkoholbaserat handdesinfektionsmedel
- flytande tvål
- engångshanddukar
- engångs plastförkläde
- handskar
- andningsskydd
- stänkskydd för ansikte (heltäckande visir alternativt munskydd IIR kombinerat med skyddsglasögon/visir)
- ytdesinfektionsmedel med tensid
- engångstorkduk

Desinfektion och städning, covid-19

- Följ ordinarie städrutiner med lokalt rekommenderat rengöringsmedel. För fullgott resultat krävs mekanisk bearbetning. Det är viktigt att identifiera kritiska kontakt- och tagytor i den vårdnära miljön och skapa lokal rutin för regelbunden rengöring och desinfektion.
- Rengöring och desinfektion av ytor och hjälpmedel. Coronavirus avdödas av rengöringsmedel och vatten följt av ytdesinfektionsmedel, alkoholbaserat med tensid eller Virkon med tensid.
- Använd engångsmaterial vid rengöring så långt det går.
- Daglig städningen utförs av personal som vårdar brukaren.
- Smutsigt städvatten hålls ut på ett sådant sätt att personalen inte utsätts för stänk.

- Tillämpa basala hygienrutiner. Använd alltid skyddshandskar och plastförkläde vid städning.
- Händerna ska desinfekteras varje gång du byter handskar.
- Lagg eventuell skyddsutrustning i soppåse och knyt ihop den. Kasta soppåsen i vanligt avfall.
- Disk, avfall och tvätt hanteras som vanligt

Allmänna rekommendationer för städ av brukares lägenhet i särskilt boende

- Städa först köksenhet, söngbord, söng och möbler
- Tänk även på att torka av kanter, ovan- och undersida på möbler och utrustning.
- Inspektera madrassen regelbundet
- Dammsugare ska vara brukarbunden
- Städutrustningen vara lägenhetsbunden
- Doppa aldrig en använd torkduk/städmopp i rengöringslösningen.
- Ta en ny torkduk vid behov och alltid till en ny lägenhet
- Städa golvet sist och börja städa längst in i lokalen och arbeta ut mot dörren.
- Rengör hygienutrymmet sist.
- Byt alternativt desinfektera toalettborste och eventuellt behållare regelbundet